

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ПРИ ОДЕСЬКОМУ ІНСТИТУТІ
ПрАТ «ВНЗ «МАУП»**

Циклова комісія з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

Затверджую:

Директор Фахового коледжу при
Одеському інституті ПрАТ «ВНЗ
«МАУП»

Ольга ЖОВНЯК
2026 р.

Схвалено

на засіданні циклової комісії з
менеджменту

Протокол №2 від «24» лютого 2026р.

Голова циклової комісії

Олена МІНАКОВА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи філософських знань

Спеціальність

D3 Менеджмент

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

Освітньо-професійної програми

«Менеджмент»

Одеса 2026

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Нерубасська Алла Олександрівна – викладач циклової комісії з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін _____
(підпис)

Викладач:

Нерубасська Алла Олександрівна - викладач циклової комісії з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін _____
(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні циклової комісії з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

Протокол № 2 від «24» лютого 2026 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Основи філософських знань
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	D3 Менеджмент
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	<i>3 кредити/90 год</i> <i>Лекції: 20</i> <i>Семінарські заняття: 18</i> <i>Самостійна робота студентів: 52</i>
Терміни вивчення дисципліни	<i>IV семестр</i>
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://odessa.maup.com.ua/pro-koledj/obovjazkovi-osvitni-komponenti-opp-menedzhment/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

П.І.Б. викладача	Нерубаська Алла Олександрівна
Кваліфікаційна категорія	
Посада	викладач циклової комісії з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін
Дисципліни, які викладає викладач	Основи філософських знань, Основи комунікації, Основи психології управління
Контактна інформація викладача	
Е-mail:	saylor03@ukr.net
Контактний телефон	
Телефон циклової комісії (зовнішній, за наявності)	(048) 723-23-21
Портфоліо викладача на сайті циклової комісії/коледжу (за наявності)	https://odesa.maup.com.ua/nerubasska-alla-oleksandrivna/

Анотація курсу. У світі глобальної невизначеності та стрімких технологічних змін філософська грамотність стає фундаментом інтелектуальної свободи та ціннісної стійкості особистості. Курс спрямований на формування у здобувачів освіти системного розуміння світоглядних пошуків людства — від класичної мудрості античності до сучасних концепцій постмодерну.

Предметом вивчення дисципліни є система фундаментальних ідей, категорій та концепцій, що пояснюють відношення людини до світу, суспільства та самої себе. Курс охоплює еволюцію світової та української філософської думки — від натур філософії античності та середньовічної схоластики до гуманізму Відродження, раціоналізму Просвітництва та сучасних екзистенційних і постмодерних теорій.

Для набуття навичок абстрактного, логічного та критичного мислення, розвитку компетентностей у сфері аргументації та інтерпретації складних текстів, здобувачі у межах курсу виконують індивідуальні та групові проекти. Студенти розробляють власні «філософські маніфести», досліджують етичні дилеми сучасності та аналізують першоджерела — від діалогів Платона до есеїв сучасних інтелектуалів.

Мета курсу «Основи філософських знань» полягає у формуванні у здобувачів цілісної системи знань про фундаментальні світоглядні парадигми, етичні виміри людського буття та закономірності розвитку інтелектуальної думки. Курс спрямований на розуміння природи мислення та тяглості філософських традицій, а також на розвиток умінь і навичок, необхідних для об'єктивного аналізу ідей, спростування логічних маніпуляцій та аргументації власної світоглядної позиції щодо ключових проблем сучасності. Це сприяє вихованню інтелектуально вільної особистості, здатної до етичного вибору, саморефлексії та професійної конкурентоспроможності в умовах глобальних викликів сучасного світу.

Завдання дисципліни: полягають у забезпеченні розуміння ключових етапів українського державотворення, еволюції суспільно-політичних інститутів та культурної спадщини народу, формуванні у здобувачів освіти здатності об'єктивно оцінювати історичні події. Завдання курсу передбачають формування навичок аналізу першоджерел, розвитку компетентностей у сфері критичного опрацювання інформації, виявлення причинно-наслідкових зв'язків та розпізнавання спроб історичних фальсифікацій і маніпуляцій. Ознайомлення з підходами до вивчення локальної історії та біографістики видатних постатей, що сприяє розумінню ролі особистості в історії України. Набуття практичних навичок роботи з сучасними цифровими інструментами для вивчення історії (інтерактивні хронологічні карти, віртуальні архіви, цифрові бібліотеки та науково-просвітницькі платформи), що забезпечують формування історичної грамотності та національної свідомості в цифрову епоху.

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та уміння, набуті студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни «Основи філософських знань», забезпечують успішне засвоєння інших дисциплін, орієнтованих на формування професійних компетентностей, зокрема: «Основи державного регулювання економіки», «Основи психології управління» та інших.

Засвоєння змісту навчальної дисципліни:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК2. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК10. Розуміння принципів психології та використання їх у професійній діяльності.

Результати навчання:

РН1. Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН8. Знаходити оптимальні, обґрунтовані, творчі рішення для розв'язування професійних завдань.

РН10. Демонструвати навички самостійної роботи, критики і самокритики, відкритості до нових знань.

РН11. Здійснювати пошук, збирання, оброблення й аналізування інформації у професійній діяльності.

Зміст дисципліни:

Курс складається з двох змістових модулів:

1. Генезис філософської думки: від античності до Нового часу.
2. Філософська антропологія, соціофілософія та виклики сучасності.

Змістовний модуль 1. Генезис філософської думки: від античності до Нового часу.

Тема 1. Філософія як особливий тип знання. Світогляд, його структура та функції.

Тема 2. Антична філософія. Космоцентризм, пошук першооснови (Фалес, Платон, Аристотель).

Тема 3. Середньовічна філософія та доба Відродження. Теоцентризм та гуманізм.

Тема 4. Філософія Нового часу. Раціоналізм (Декарт) та емпіризм (Бекон).

Тема 5. Німецька класична філософія. Етика І. Канта та діалектика Г. Гегеля.

Тема 6. Українська філософська думка. Від Києво-Могилянської академії до Г. Сковороди.

Тема 7. Основні напрями філософії XIX–XX ст. Екзистенціалізм, прагматизм, позитивізм.

Тема 8. Логіка та культура мислення. Закони логіки, основи аргументації та дебатів.

Змістовний модуль 2. Філософська антропологія, соціофілософія та виклики сучасності.

Тема 9. Проблема буття (Онтологія). Категорії простору, часу та руху.

Тема 10. Філософія пізнання (Гносеологія). Істина, методи наукового дослідження.

Тема 11. Філософська антропологія. Проблема походження та сенсу життя людини.

Тема 12. Соціальна філософія. Філософське розуміння суспільства, держави та права.

Тема 13. Етика та естетика. Категорії моралі та мистецтва в сучасному житті.

Тематика практичних занять

1. Філософія як інтелектуальна саморефлексія.
2. Мудрість Античності: від натурфілософії до метафізики.
3. Діалог віри та розуму в Середньовіччі та антропоцентризм Відродження.
4. Методологія пізнання у філософії Нового часу.
5. Німецька класична філософія: межі розуму та етика обов'язку.
6. Кордоцентризм української філософії.
7. Екзистенціалізм та пошук сенсу в абсурдному світі.
8. Логіка: мистецтво правильного мислення.
9. Онтологія: природа реальності.
10. Гносеологія: проблема істини та наукового методу.
11. Філософська антропологія: людина перед обличчям невідомого.
12. Соціальна філософія: суспільство, влада та справедливість.
13. Етика та естетика: цінності в мінливому світі.

Технічне обладнання/програмне забезпечення – мультимедійний проєктор та комп'ютер для проведення аудиторних та семінарських/практичних занять, доступ здобувачів до Інтернету.

Форми та методи контролю.

Форми контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

- поточний контроль,
- виконання самостійної роботи (індивідуального завдання),
- підсумковий (семестровий) контроль.

Поточний контроль на аудиторних заняттях проводять систематично з метою з'ясування рівня розуміння, засвоєння та оволодіння навчальним матеріалом здобувачами, здійснення коригування навчальних технологій, які застосовують у процесі викладання дисципліни.

Основними формами проведення такого виду контролю є: усне або письмове опитування на практичних, семінарських та лекційних заняттях; оцінювання результатів розв'язання задач та практичних ситуацій (кейсів); комп'ютерне тестування тощо.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді виконання письмової контрольної роботи.

Контроль за виконанням самостійної та/або індивідуальної роботи дозволяє виявити вміння здобувачів орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, добирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Основними формами контролю самостійної роботи є: оцінювання оглядів наукових публікацій за визначеною тематикою; підготовка рефератів, есе; виконання науково-дослідних, практичних завдань, курсових робіт (проектів) тощо.

Семестровий контроль - це підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувача передвищої освіти за семестр, яке проводять у формі заліку або іспиту (відповідно до навчального плану).

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (<https://surl.li/ijygzp>).

Система оцінювання навчальних досягнень

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
68-74	D		
60-67	E	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
35-59	FX		
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- змістовність – 3 бали

- відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5 балів.

Самостійна робота перевіряється під час практичного заняття або на консультації.

Критерії оцінювання модульного контролю.

№	Критерії оцінки знань студента, виявлених під час проведення модульного контролю	Кількість балів
1.	Студент в процесі письмової відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки, тощо.	25
2.	Студент має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань, тощо.	15
3.	Студент має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях базових	10

	категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно дає відповіді на 1/3 (одну третину) поставлених запитань тощо.	
4.	Студент дає неправильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою відповідь або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання тощо.	0

Максимальна кількість балів - 25 балів.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань (рефератів, контрольних домашніх завдань тощо)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	3
2	Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	5
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Інтернет), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	12
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	4
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	4
6	Якість оформлення роботи	2

Орієнтовна структура індивідуального завдання: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Максимальна кількість балів – 30 балів.

Теми для індивідуального завдання:

Змістовний модуль 1. Генезис філософської думки: від античності до Нового часу

1. Філософія як спосіб життя: аналіз античних практик самовдосконалення (стоїцизм, епікурейство).
2. «Міф про печеру» Платона: сучасна інтерпретація в епоху віртуальної реальності та маніпуляції свідомістю.
3. Людина як «політична тварина»: актуальність соціально-філософських ідей Аристотеля для сучасної демократії.
4. Співвідношення віри та розуму в середньовічній схоластиці: від «вірю, щоб розуміти» до «розумію, щоб вірити».
5. Трагедія та велич людини у філософії Відродження: аналіз ідей Еразма Роттердамського та Нікколо Макіавеллі.
6. «Знання — це сила»: беконівська концепція панування над природою та її екологічні наслідки.
7. Рене Декарт і початки європейського раціоналізму: аналіз принципу «Cogito ergo sum».
8. Категоричний імператив Іммануїла Канта як універсальний закон моральної поведінки сучасної людини.
9. Діалектика Гегеля та її роль у розумінні історичного прогресу: теза, антитеза, синтез.

10. Ідея «сродної праці» Григорія Сковороди як передумова професійного та особистісного успіху.

11. Проблема самотності та вибору у філософії екзистенціалізму: аналіз творів С. К'єркегора або Ж.-П. Сартра.

12. Вплив позитивізму на становлення сучасної наукової методології: від О. Конта до постпозитивізму.

13. Прагматизм як філософія дії: американська традиція (Ч. Пірс, В. Джемс) у сучасному управлінні.

14. Закони логіки у щоденній комунікації: як розпізнати маніпуляцію та вибудувати надійну аргументацію.

15. Естетика бароко в українській культурі: філософський аналіз архітектури, літератури та живопису XVII–XVIII ст.

Змістовний модуль 2. Філософська антропологія, соціофілософія та виклики сучасності

1. Проблема буття у вік цифрових технологій: чи змінює «цифра» онтологічну сутність людини?

2. Простір і час як суб'єктивні та об'єктивні категорії: філософський погляд від Августина до Ейнштейна.

3. Межі пізнання та істина в науці: чому абсолютна істина залишається недосяжною?

4. Криза ідентичності в епоху глобалізації: хто я в «глобальному селі»?

5. Сенс життя та неминучість смерті: філософські відповіді на «граничні питання» людського існування.

6. Концепція «Надлюдини» Ф. Ніцше: міфи, реальність та небезпеки хибних інтерпретацій.

7. Свобода людини vs детермінізм: чи маємо ми реальний вибір у світі соціальних алгоритмів?

8. Філософське розуміння держави: від «Левіафана» Т. Гоббса до відкритого суспільства К. Поппера.

9. Громадянське суспільство як етичний проект: роль цінностей у стабільності держави.

10. Техніка як «доля людства»: філософська критика технологічного прогресу в працях М. Гайдеггера.

11. Етика штучного інтелекту: чи може машина нести моральну відповідальність за власні рішення?

12. Екологічна етика та концепція сталого розвитку: філософське обґрунтування відповідальності перед майбутніми поколіннями.

13. Масова культура та «смерть мистецтва»: філософський аналіз сучасних естетичних уподобань.

14. Феномен постправди та медіареальності: як філософія допомагає зберегти критичне мислення.

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Основи філософських знань» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Основи філософських знань» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації.

Основна:

1. Габрієлян О. А., Катунін Ю. А. Основи філософії: підручник для студентів закладів фахової передвищої освіти. Київ: Академія, 2022. 256 с.
2. Даниль'ян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: підручник. 2-ге вид. Харків: Право, 2023. 432 с.
3. Логіка та критичне мислення: навчальний посібник для здобувачів освіти / за ред. В. С. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2024. 320 с.
4. Методичні рекомендації щодо дотримання академічної доброчесності та культури наукового мислення у філософських есе / уклад. С. В. Петренко. Електрон. текст. дані. Житомир, 2023. 115 с.
5. Причепій Є. М., Черній А. М. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. 4-те вид. Київ: ВЦ «Академія», 2021. 592 с.
6. Філософський словник: поняття, персоналії, школи / за ред. М. В. Поповича. Київ: АртЕк, 2022. 448 с.

Додаткова:

1. Баумейстер А. О. Вступ до філософського мислення: лекції для студентів. Київ: Дух і Літера, 2021. 240 с.
2. Гордер Ю. Світ Софії: Роман про історію філософії. Київ: Знання, 2022. 548 с.
3. Єрмоленко А. М. Практична філософія та етика в умовах сучасних глобальних криз. *Філософська думка*. №2, 2022. С. 30–44.
4. Назаровець М. С. Використання електронних ресурсів та бібліографічних менеджерів у підготовці гуманітарних досліджень. *Бібліотечний форум*. №2, 2023. С. 18–23.
5. Рижко О. М. Інтелектуальна власність та запобігання плагіату при написанні есе: практичні поради. *Інформаційне суспільство*. №35, 2022. С. 22–29.
6. Чорнобай О. Л. Мистецтво аргументації та критичне мислення: від логічних помилок до доказовості. *Вчені записки Університету «КРОК»*. №1 (68), 2023. С. 130–138.

Інформаційні ресурси

1. Філософська думка. Офіційний сайт часопису Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. URL: <https://philosophy-dumka.org.ua>
2. Енциклопедія сучасної України (розділ «Філософія»). URL: <https://esu.com.ua>
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: <https://plato.stanford.edu>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Розділ електронних ресурсів з філософськими трактатами та дисертаціями. URL: <http://www.nbu.gov.ua>

5. Культурний проект / Лекторій. Мультимедійні курси та лекції провідних українських інтелектуалів про історію ідей та етику. URL: <https://culturalproject.org>
6. Відкритий університет Майдану (ВУМ online). Дистанційні курси з критичного мислення, логіки та теорії аргументації. URL: <https://vumonline.ua>
7. Філософський словник онлайн. Зручний інструмент для швидкої перевірки значень філософських категорій. URL: <http://filosof.com.ua>